



HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Maailmankansalaisuuden filosofian haasteet

Luento Vieraasta Veljeksi Projektin ja Miessakit ry:n luentosarjassa

“Mies Suomessa, Suomi miehessä”

Juha Sihvola

Professori, johtaja

Tuktijakollegium, Helsingin yliopisto



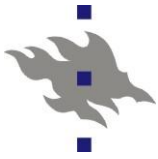
Kirjallisuutta

- Juha Sihvola, *Maailmankansalaisen etiikka*, Helsinki: Otava 2004.
- Juha Sihvola, "Uskonnon henkinen tila ja tulevaisuus", teoksessa Ilkka Niiniluoto & Juha Sihvola (toim.) *Nykyajan etiikka*, Helsinki: Gaudeamus 2005.
- Juha Sihvola, "Monikulttuurisuuspolitiikan mallit ja tasa-arvoinen koulu", teoksessa Hannele Niemi & Riitta Sarras, *Erilaisuuden valot ja varjot. Eettinen kasvatus koulussa*, Helsinki: Otava 2007.
- Juha Sihvola, "Uskonnon vapaus ja vakaumusten tasa-arvo", teoksessa Ilkka Niiniluoto & Juha Sihvola (toim.) *Tarkemmin ajatellen. Kansakunnan henkinen tila*, Helsinki 2008.
- Juha Sihvola, "Religion, Respect, and the Liberty of Conscience. Martha Nussbaum on Religious Freedom and Equality" ilmestyy 2010.
- Juha Sihvola, *Maailmankansalaisen uskonto*, Helsinki: Otava 2010?



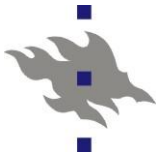
Monikulttuurisen yhteiskunnan järjestämisen mallit

- Assimilaatio (Ranska): vähemmistöjen omalle kulttuurille ei tukea, *laïcité*, uskonto ei saa näkyä julkisesti, ”huivilaki”, sovelletaanko sekularismia epäreilusti?
- Monikulturismi (Iso-Britannia, Kanada, Hollanti (ennen): pilarisaatio, kulttuurisia ryhmiä siedetään niiden omilla ehdoilla, ei puututa sisäisiin asioihin, segregaatio,
- Integraatio (Suomi?): kansalaisten oikeudet ja velvollisuudet kaikille samat, maahanmuuttajia integroidaan työelämään, politiikkaan ja yhteiskuntaan, vähemmistöjen omia kulttuureja kunnioitetaan ja jopa positiivisesti tuetaan, ongelmana enemmän arjen rasismi kuin ideologinen perusta



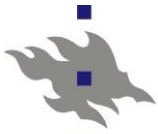
Yhteiskuntafilosofian vaihtoehdot

- **Eettinen liberalismi:** John Stuart Mill, julkisen vallan tehtävät kohdistuvat yksilöihin, turvaavat vapauden ja sen käytön, sallii ihmisen kuulua yhteisöihin, kieltää syrjinnän, valtiolla intressi puuttua sellaisiin yhteisöihin jotka tukahduttavat yksilön autonomiaa
- **Kulttuurinen relativismi:** Frédérique & Stephen Marglin, ei ole kulttuurit ylittäviä kriteerejä moraaliarvostelien vertailuille, vieraisiin kulttuureihin ei saa puuttua, edistääkö tämä suvaitsevaisuutta, ei eroteta metaeettistä ja normatiivista relativismia, kulttuureja arvioidaan monoliitteina
- **Poliittinen liberalismi:** John Rawls valtion intressi puuttua vain niihin yhteisöihin jotka uhka poliittiselle tasa-arvolle, yksityiselämässä suvaitaan ja kunnioitetaan myös ei-autonomisia valintoja



Poliittinen liberalismismi ja maailmankatsomuksen vapaus

- Vakaumuksen vapaus poliittisen liberalismimin pohjalta (**John Rawls**, *Political liberalism* 1993/96; **Martha C. Nussbaum**, *The Liberty of Conscience* 2008)
- Kansalaiset voivat sopia tasa-arvoiseen kansalaisuuteen perustuvista poliittisista periaatteista riippumatta erilaisista uskonnoista, vakaumuksista, katsomuksista (*comprehensive doctrines*)
- Katsomuksia saatava toteuttaa vapaasti (*free exercise*) jopa poikkeuksia yleisiin sääntöihin tehden (*accommodation*) ellei yhteiskunnalla ole pakottavaa intressiä (*compelling interest*) pitää jotakin katsomusta kohtuuttomana (*unreasonable*) ja rajoittaa sen harjoittamista
- Julkisen tilan tulee säilyä neutraalina suhteessa maailmankatsomuksiin (*non-establishment*)



Poliittisen liberalismien ongelmat

- **Susan Mendus:** Rawlsin teoria edellyttää mutta ei todista yksimielisyyttä poliittisen alasta ja politiikan ensisijaisuudesta uskontoon ja eettisiin katsomuksiin nähden, politiikan ja uskonnon selkeän rajan kieltäjät määrittyvät kohtuuttomiksi; eikö fundamentalistien kanssa pitäisi neuvotella?
- Pärjäääkö Nussbaum Rawlsia paremmin Mendusin kritiikin edessä: aristoteelinen toimintakykyihin (*capabilities*) perustuva lähestymistapa; yhteiskunnalla intressi rajoittaa katsomuksia, jotka eivät hyväksy toimintakyvystä huolehtimista poliittiseksi velvoitteeksi
- **Nicholas Wolterstorff:** julkisen tilan uskonnollinen neutralismi syrjii uskonnollisia ihmisiä ja ryhmiä, ilman uskontoja ja vakaumuksia ei voida päättää tärkeistä asioista, uskontojen syrjintä lisää itsekkyyttä
- **Jürgen Habermas:** sekulaarit ja uskonnolliset voivat oppia toisiltaan, suostuminen dialogiseen suhteeseen riittää